

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny- Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Brygida Łagodzińska

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2014 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa B. Ś. i M. Ś.

przeciwko (...) SA w P.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 6 czerwca 2014 roku

sygn. akt IC 530/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

/-/ B. Łagodzińska

UZASADNIENIE

Powodowie B. Ś. i M. Ś. pozwem złożonym w dniu 21 października 2013 r. wnieśli o zasądzenie od pozwanej spółki (...) S.A. z siedzibą w P. kwoty 1.697,26 zł, tytułem zwrotu ceny zakupu rzeczy wadliwej w związku z odstąpieniem od umowy sprzedaży, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych

W dniu 28 października 2013 r. w postępowaniu upominawczym został wydany przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty, uwzględniający w całości żądanie pozwu.

Pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym domagał się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od strony powodowej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w B. przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu jako właściwemu miejscowo.

Na rozprawie w dniu 6 czerwca 2014 r. pełnomocnik powodów wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki.

Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w punkcie I. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 1.697,26 zł wraz z odsetkami

ustawowymi od dnia 21 października 2013 r. do dnia zapłaty, w punkcie II. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 647 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł pozwany zaskarżając w całości wyrok.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

1. nieważność postępowania - na mocy art. 379 pkt 2 k.p.c. - z uwagi na brak legitymacji procesowej biernej,
2. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez poczynienie ustaleń w sposób sprzeczny z materiałem zgromadzonym w sprawie polegające na ustaleniu, że pozwany zawarł z powodami umowę sprzedaży bez związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą, co spowodowało błędne przyjęcie, że powódka skutecznie skorzystała z przysługującego jej prawa do odstąpienia od umowy sprzedaży,
3. skutek błędnie ustalonego stanu faktycznego, błąd polegający na zastosowaniu ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U.2002.141.1176 ze zm.) - dalej u.s.k., do umowy sprzedaży zawartej pomiędzy stronami dnia 19 grudnia 2011 r. wbrew treści żądania powódki,
4. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez poczynienie ustaleń w sposób sprzeczny z materiałem zgromadzonym w sprawie polegające na ustaleniu, że to pozwany przyjął reklamację do rozpoznania, co spowodowało błędne przyjęcie, że pozwany był zobowiązany z gwarancji, w sytuacji gdy takiej nie udzielił i nie był z tego tytułu zobowiązany,
5. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez poczynienie ustaleń w sposób sprzeczny z materiałem zgromadzonym w sprawie polegające na ustaleniu, że powódka w sposób samodzielny, skutecznie odstąpiła od umowy sprzedaży w sytuacji gdy towar objęty oświadczeniem stanowił współwłasność łączną,
6. błąd polegający na niewłaściwym zastosowaniu przepisu art. 8 ust. 1 i ust. 4 u.s.k. polegający na uznaniu zasadności skorzystania przez powoda z prawa do odstąpienia od umowy z powodu naruszenia przesłanki wskazanej w art. 8 ust. 4 tj. nieodpowiedniość czasu naprawy polegającą na przekroczeniu terminu z gwarancji sprzedawcy, pomimo że właściwy gwarant, którym jest producent, terminu maksymalnego nie ustanowił.

Pozwany wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje w stawce podwójnej według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej w wysokości 17 zł.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania apelacyjnego w tym zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

Zawarty w apelacji wniosek o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, mimo że sformułowany jako ewentualny, okazał się zasadny. Nie ulega bowiem wątpliwości, że nie została w sprawie rozpoznana jej istota, a tym samym spełnione zostały przesłanki do wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego określone w art. 386 § 4 k.p.c., zgodnie z którym poza wypadkami określonymi w § 2 i § 3 sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania istoty sprawy albo, gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy zawarte w przedstawionym wyżej przepisie dotyczy nierozpoznania istoty roszczenia będącego podstawą powództwa, czy też wniosku. Istota sprawy oznacza jej sedno, kwintesencję roszczenia dochodzonego pozwem, czy też objętego wnioskiem. Jest to jednocześnie pojęcie węższe niż rozpoznanie i

rozstrzygnięcie sprawy w ogóle. Nie może być ono kojarzone z rozpoznaniem wyłącznie kwestii formalnych. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 lipca 1998 r. (sygn. akt I CKN 897/97, nie publ.) wskazał, że nierozpoznanie istoty sprawy oznacza brak merytorycznego rozpoznania zgłoszonych w sprawie roszczeń. Oznacza to zaniechanie przez Sąd I instancji zbadania materialnej podstawy żądania, albo pominięcie merytorycznych zarzutów (zob. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 września 1998 r., sygn. akt II CKN 896/98, wyroku z dnia 23 września 1998 r., sygn. akt II CKN 897/98, OSNC 1999/1/22, w postanowieniu z dnia 19 grudnia 2012 r., sygn. akt II CZ 141/12, LEX nr 1288649). Takie także stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2002 r. (sygn. akt IV CKN 1298/00) podnosząc, iż pojęcie istoty sprawy, o którym mowa w art. 386 § 4 k.p.c. dotyczy jej aspektu materialnego i w tej jedynie płaszczyźnie może być oceniany zarzut jej nierozpoznania. Będzie ono zachodzić wówczas, gdy sąd nie zbadał podstawy materialnej pozwu, jak też skierowanych do niego zarzutów merytorycznych i w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest przedmiotem sprawy. W wyroku z dnia 22 kwietnia 1999 r. (sygn. akt II UKN 589/98, OSNP 2000/12/483) Sąd Najwyższy wskazał, iż oceny, czy sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się na podstawie z jednej strony analizy żądań pozwu, a z drugiej przepisów prawa materialnego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. W doktrynie utrwalony jest pogląd, że treścią powództwa, czy też wniosku jest żądanie urzeczywistnienia w konkretnym przypadku określonej normy prawnej przez wydanie orzeczenia sądowego określonej treści. Nierozpoznanie więc istoty sprawy sprowadza się do pozostawienia poza oceną sądu okoliczności faktycznych stanowiących przesłanki zastosowania norm prawa materialnego. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 listopada 2012 r. (sygn. akt III SZ 3/12, LEX nr 1232797) w sposób syntetyczny wskazał, że nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd pierwszej instancji: 1) rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy; 2) zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania; 3) pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę; 4) rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie; 5) nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych, czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda.

Tak rozumianej istoty sprawy Sąd I instancji nie rozpoznał w niniejszym postępowaniu. Przede wszystkim podnieść należy, że powodowie podnieśli, iż nabywając towar działali jako konsumenci. Pozwany natomiast konsekwentnie stał na stanowisku, że powodowie prowadzący działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej zakupili towar w związku z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą. Podniósł także, że powodowie skorzystali z gwarancyjnego trybu dochodzenia roszczeń i w związku z tym stracili uprawnienia z tytułu rękojmi.

Tymczasem w kontrolowanej sprawie Sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania merytorycznych zarzutów pozwanej. Przede wszystkim Sąd Rejonowy nie ustalił, czy powodowie dokonali zakupu urządzenia (...) wraz z dwoma grammi jako konsumenci, bez związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą, która to okoliczność jest kluczowa dla rozpoznania niniejszego sporu. Powodowie przedstawili fakturę z której wynika, iż nabycie urządzenia nastąpiło na rzecz spółki cywilnej. Uszło uwagi Sądu pierwszej instancji, że w niniejszej sprawie za zakupiony towar powodowie otrzymali fakturę z podanym numerem NIP, który jest przypisany w (...) wspólnikom spółki cywilnej. Tym samym skoro powodowie twierdzą wbrew przedłożonemu dokumentowi prywatnemu, iż byli nabywcami jako konsumenci to obowiązani byli zgodnie z art. 6 k.c. do wykazania, iż w relacjach z pozwaną występowali w charakterze konsumentów. Sąd Rejonowy na rozprawie w dniu 6 czerwca 2014 r. oddalił wniosek pozwanego o zobowiązanie powodów do przedłożenia ksiąg podatkowych. To nie na pozwanym ciążył obowiązek wykazania, iż powodowie nabyli urządzenie w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. A zatem to powodowie winni przedstawić dokumenty podatkowe wskazujące, iż nie dokonywali rozliczenia z urzędem skarbowym obejmującego tę fakturę. Nadto bezzasadnie Sąd Rejonowy oddalił wniosek powodów o przesłuchanie świadka A. K. zawnioskowanego na okoliczność niewykorzystywania urządzenia w działalności gospodarczej powodów. Sąd Okręgowy za niewystarczające uznał twierdzenia powodów, iż faktura została wystawiona na firmę, albowiem już wcześniej u pozwanego dokonywali zakupu innego produktu. To nabywca bowiem wskazuje sprzedawcy na kogo ma wystawić fakturę. W ocenie Sądu Odwoławczego Sąd pierwszej instancji zaniechał przeprowadzenia postępowania dowodowego na okoliczność kto dokonał zakupu urządzenia czy spółka cywilna czy powodowie jako osoby fizyczne. A kwestia ta ma kluczowe znaczenie dla sprawy, albowiem ma wpływ na zastosowanie prawa materialnego.

Powodowie w dniu 3 listopada 2012 r. dokonali zlecenia reklamacyjnego, w którym jednoznacznie określili rodzaj zlecenia jako: gwarancyjne (k. 7). Treść dokumentu ani jego autentyczność nie była kwestionowana przez stronę powodową. Natomiast Sąd Rejonowy w treści uzasadnienia wyroku wskazał jedynie lakonicznie, że nie podziela argumentów pozwanej, że wady urządzenia zostały pierwotnie zgłoszone w ramach gwarancji. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że Sąd Rejonowy w żaden sposób nie odniósł się do dokumentu przedłożonego przez powodów do akt sprawy zatytułowanego - zlecenie serwisowe, w którym wyraźnie, w pierwszej rubryce widnieje zapis: „rodzaj zlecenia: gwarancyjne” (k. 7). Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w orzecznictwie, iż kupujący wybierając uprawnienia gwarancyjne traci uprawnienia z tytułu rękojmi. Przy wyborze uprawnień płynących z rękojmi kupujący traci możliwość realizacji uprawnień wynikających z gwarancji. Nie do przyjęcia jest zatem interpretacja art. 579 k.c. prowadząca do wniosku, że „niezależnie” oznacza „równocześnie” bądź zwolnienie nabywcy od podjęcia decyzji, czy korzystniejsze jest realizowanie uprawnień z gwarancji, czy też z rękojmi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2003 r., III CKN 350/01, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 stycznia 2013 r., VI ACa 958/12). Wykluczona jest możliwość konstruowania roszczeń – hybryd o mieszanym charakterze, utworzonych z fragmentów każdego z reżimów pozostających w zbiegu. Tak jak nie wolno konstruować mieszanego roszczenia odszkodowawczego deliktowo – kontraktowego, tak samo niedopuszczalne jest konstruowanie jednego roszczenia z fragmentów rękojmi i gwarancji. Kupujący ma natomiast możliwość wyboru pomiędzy przysługującymi mu roszczeniami z rękojmi i gwarancji, zaś wybór roszczenia opartego na jednym reżimie prawnym (np. na przepisach o gwarancji) powoduje zawieszenie możliwości realizacji roszczeń opartych na drugim reżimie prawnym (np. na przepisach o rękojmi) – wyrok Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 23 stycznia 2003 r., I ACa (...). Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności powinien ustalić w jakim trybie powodowie złożyli reklamację, czy pozwana była zobowiązana z tytułu gwarancji oraz czy roszczenie z tytułu gwarancji nie powinno być skierowane przeciwko innemu podmiotowi – producentowi oraz czy powodowie skutecznie złożyli roszczenia z ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego (o ile postępowanie dowodowe wykaże, iż urządzenie nabyli jako konsumenci).

Sąd Rejonowy nie dokonał także szczegółowej analizy faktury VAT nr: FN- (...), która stanowi podstawowy dokument na którym powodowie oparli swoje roszczenie. Jak wynika z przedmiotowego dokumentu, pozwany na podstawie art. 558 k.c. wyłączył swoją odpowiedzialność z tytułu rękojmi.

Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze, że obecnie Sąd odwoławczy nie ogranicza się do kontroli sądu pierwszej instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a kontrolując prawidłowość zaskarżonego orzeczenia, pełni również funkcję sądu merytorycznego, który może rozpoznać sprawę od początku, uzupełnić materiał dowodowy lub powtórzyć już przeprowadzone dowody, a także poczynić samodzielnie ustalenia na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w I instancji. Oznacza to, że w pierwszej kolejności sąd drugiej instancji powinien dokonać zmiany orzeczenia sądu pierwszej instancji (orzec reformatoryjnie), a dopiero w dalszej kolejności - w razie wystąpienia przesłanek powołanych w art. 386 § 4 k.p.c. - uchylić wyrok i przekazać sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (orzec kasatoryjnie). W doktrynie i orzecznictwie słusznie zwraca się przy tym uwagę na związane z wydaniem przez Sąd drugiej instancji wyroku reformatoryjnego ryzyko pozbawienia stron jednej instancji merytorycznej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2002 r., I CKN 1149/00, LEX nr 75293). Jednakże z przyczyn wskazanych wyżej w niniejszej sprawie nie było możliwości wydania orzeczenia reformatoryjnego z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd pierwszej instancji ponownie rozpoznając sprawę jej przedmiotem powinien uczynić dokumenty znajdujące się w aktach niniejszej sprawy, w szczególności na k. 6 i 7, tj. fakturę VAT nr: FN- (...) oraz zlecenie serwisowe. Ponadto, Sąd I instancji ustali, czy powodowie w stosunkach z pozwaną występowali jako konsumenci, wymagać to będzie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka oraz rozważenia konieczności przeprowadzenia dowodu z ksiąg podatkowych powodów.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania stanowi art. 108 § 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd drugiej instancji, uchylając zaskarżone orzeczenie i przekazując sprawę sądowi pierwszej instancji do rozpoznania, pozostawia temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

/-/ B. Łagodzińska